

KONKURS POLONISTYCZNY

/etap rejonowy/

KLUCZ ODPOWIEDZI

Numer zadania	Punktacja	Zasady przyznawania punktu
Zad. 1. (0-6)	A. 0-2	Przykładowa notatka: Podmiot liryczny pamięta o dostojności, uroku i młodości żołnierzy. Wie, że wieziono ich wiosną, przywołuje śladowe informacje o ofiarach i ich rodzinach. Nie zna ostatecznej liczby ofiar oraz okoliczności zbrodni. Nieodgadnionymi pozostaną ostatnie myśli i gesty zmarłych. Podmiot liryczny nie znajdzie odpowiedzi na pytanie, jak jedni ludzie mogli zgotować innym taki los, skoro katów i ofiary stworzył ten sam Bóg. Pojawia się nadzieja, że ocalony i przypadkowy świadek w przyszłości wyjaśni okoliczności straszliwej zbrodni. 2 pkt za pełną odpowiedź (dotyczącą sfery pamięci, wiedzy i braku odpowiedzi) 1 pkt za notatkę zawierającą częściową odpowiedź (dotyczącą tylko sfery pamięci i wiedzy, bądź pamięci i niemożności odpowiedzi).
	B. 0-1	Przykładowa odpowiedź: Najprawdopodobniej autorka odwołuje się do zbrodni katyńskiej. Świadczą o tym odwołania do tajemniczych okoliczności zbrodni (wiosenna wywózka oraz przybliżona liczba ofiar).
	C. 0-3	Za każdą prawidłowo uzasadnioną tezę uczeń otrzymuje 1 pkt. Przykłady prawidłowych odpowiedzi: Podmiot liryczny nie potrafi zrozumieć tego, że dzieci jednego Boga cechuje skrajnie odmienne zachowanie. Zdaniem autorki wiersz narusza to porządek świata, dlatego z bezradnym zdziwieniem pyta „Jak to być może?”. O ogromnym trudzie zrozumienia zasadności funkcjonowania zła w świecie zaświadcza również powtarzanie zwrotu „który..?” w odniesieniu do Boga, objawiającego się w jaskółce i w jastrzębiu, który tę jaskółkę zabija; w kwiecie oraz malinach i w tych, którzy je zniszczą; w zagładzie, w ofiarach i w ich katach. Podmiot liryczny usiłuje pojąć, czemu Bóg dopuszcza zło, pragnie również, by je unicestwił, wstępując w serca katów. Pierwsza część wiersza ma charakter lamentu, ponieważ: opiewa ból, żalobę, nieszczęście, wyraża bezradność i zagubienie wobec przeciwieństw losu. Druga część wiersza ma charakter litanijny, ponieważ: budowa tej części została oparta na wyraźnym paralelizmie („który” i „w”), przypomina formą modlitwę, wyraża uczucia i błagania modlącego.
Zad. 2.	0-4	Prawidłowe odpowiedzi: <i>prawda (jest to literatura narracyjna o charakterze dokumentarnym, obejmuje gatunki z pogranicza literatury i dziennikarstwa, np. powieść-dokument, utrwała rzeczywiste wydarzenia i stwarza wrażenie wiarygodnej relacji o autentycznych</i>

		<i>ludziach i prawdziwych wydarzeniach);</i> falsz; prawda (Aleksander Kamiński wielokrotnie w toku narracji używa określenia <i>opowieść</i>. Ponadto utwór cechuje <i>chronologiczność, luźna budowa z epizodami i motywami opisowymi, analizami psychologicznymi, refleksjami</i>. W utworze występuje <i>narrator używający formy gramatycznej „my” i jest świadkiem bądź uczestnikiem zdarzeń</i>. Forma <i>fabularna utworu, która została poddana zauważalnej beletryzacji, umożliwia dowolne prowadzenie akcji o charakterze relacyjnym</i>); prawda (Jest to <i>relacja z określonych wydarzeń i towarzyszących im okoliczności, których naocznym świadkiem był sam autor</i>. Kamiński <i>opowiada również o zdarzeniach, których przebieg zna z relacji świadków, dokumentów lub innych źródeł</i>. W utworze <i>odnajdujemy udokumentowaną relację z działalności Szarych Szeregów</i>); prawda (Do <i>gawędy harcerskiej upodabniają „Kamienie na szaniec”</i>: <i>wstęp, jakim opatrzył utwór autor; liczne i bezpośrednie zwroty do czytelnika, swobodna prezentacja wątków; momentami luźne eksponowanie przeżyć, otwarta kompozycja</i>) Za wskazanie wszystkich właściwych odpowiedzi oraz rzeczowe uzasadnienia przyznajemy 4 punkty (w przypadku jednego błędu przyznajemy 2 punkty, dwie błędne odpowiedzi – 1 punkt).
Zad. 3.	0-3	A. (0-2) <i>Szczęśliwe wyspy</i> – to miejsce (część Hadesu), w którym według mitologii greckiej przebywali po śmierci cnotliwi ludzie, (lub nawet jeszcze za życia) sławni bohaterowie. Zmarli zaznawali tam wiekuistego spokoju. Identyfikowano je również z polami elizejskimi, z miejscem uświęconym przez piorun. Wyspy szczęśliwe są symbolem: <i>rzeczywistości wymarzonej, wolnej od cierpień; życia pozagrobowego, odnalezionego sensu i istoty życia, marzeń godnych spełnienia</i>. <i>Charon</i> – według mitologii greckiej <i>duch podziemi, przewoził dusze zmarłych w łodzi przez rzekę Styks (wody Acherontu) do krain piekielnych</i>. Był <i>nieśmiertelny, bezwzględny i bezlitosny</i>. <i>Zdrój niepomny</i> – <i>powodujący zapomnienie – dusze przewożone przez Charona po wypiciu wody z rzeki Lete zapominały o tym, co zrobiły, widziały i słyszały przedtem</i>. <i>Przemiana na postawę i piórka słowicze</i> - takie przemiany są często opisywane w antycznej poezji i mitologii. Świadczy o tym fragment <i>Państwa</i> Platona, w którym autor pisząc o wędrowce dusz podaje przykład <i>Tumirysa</i>, którego duch po śmierci egzystował w ciele słowika. Zdarzyło się to również: <i>Filomeli, Prakne, żonie Tereusa, króla Tracji</i>. Możemy przyjąć, że ten frazeologizm oznacza wędrowkę dusz. Za prawidłowe wskazanie motywu i jego wyjaśnienie przyznajemy 1 punkt. B. (0-1) Słowa te zaświadczyają w pewnym stopniu o kryzysie, a nawet upadku idei renesansowych, do których Jan Kochanowski tak często odwoływał się w swoich utworach. Wyrażają także poważne wątpliwości, dotyczące życia wiecznego/pozagrobowego. Odnajdujemy w nich świadectwo dramatu ojca i filozofa renesansowego, bezradnie zmagającego się ze stratą własnej córki.

Zad. 4.	0-2	Dwa punkty przyznajemy za pełną odpowiedź na trzy pytania postawione w tekście oraz ocenę postaw twórczych dwóch poetów. W przypadku odpowiedzi pobieżnej bądź odpowiedzi oceniającej postawę tylko jednego poety, przyznajemy jeden punkt. Odpowiedzi mogą być bardzo subiektywne. Przykłady odpowiedzi: <i>Tadeusz Różewicz stawia ważne pytania o rozdźwięk, z jakim mamy do czynienia między deklaracjami poetów w twórczości a ich rzeczywistym postępowaniem. Zarzuca sobie, jak i po części innym poetom, że bardziej dbają o formę utworu niż o swoich bliskich. Pyta również o autentyczność uczuć opisywanych w trenach. Tutaj należy sobie zadać pytanie: czy da się wyrazić prawdę uczucia w literackiej formie trenu? Wzruszają nas dramaty poetów, jednak uzewnętrznianie tragicznych uczuć w poetyckiej formie sprawia, że zastanawiamy się nad szczerymi intencjami takiego zachowania. Dlatego możemy powiedzieć, że Jan Kochanowski i Tadeusz Różewicz piszą swoje utwory „suchym okiem” i w tym działaniu mogą się nam jawić jako ludzie „bez serca”.</i> lub <i>Nie można zarzucać Kochanowskiemu i Różewiczowi, że swoje dramatyczne uczucia zawarli w literackiej formie trenu. Literatura może być formą terapii i człowiek łatwiej sobie poradzi z uczuciem zamkniętym w określonej formie. Pisanie „suchym okiem” pozwala nabrać dystansu, zresztą w tekście Różewicza dostrzegamy autoironię i wyraźne zdystansowanie do własnego działania. Poeta może powinien być czasem „człowiekiem bez serca”, by jego poezja miała nie tylko wartość estetyczną, ale i nadawała się do czytania. Nadmierna szczerłość i wylewność poetów mogłaby sprawić, że czytelnik odrzuciłby treny Kochanowskiego czy Różewicza.</i>
Zad. 5.	0-2	Przykłady pytań/hipotez interpretacyjnych: <i>Czemu istnienie ma taki, a nie inny kształt?</i> <i>Jakie są zamiary Boga wobec świata?</i> <i>Jak ukazane są relacje pomiędzy człowiekiem, naturą i Bogiem?</i> <i>Jakie cele przyświecały Stwórcy, gdy kreował / „potworzył” / „majstrował” rzeczywistość?</i> <i>W jaki sposób człowiek dochodzi do prawdy o świecie i sobie samym?</i> <i>Jak lud interpretuje świat?</i> <i>Dlaczego rzeczywistość ma taki, a nie inny wymiar?</i> <i>Dlaczego nasza wiedza o świecie jest tak ograniczona?</i> <i>Dlaczego na świecie istnieje zło i brzydota?</i> <i>Jak człowiek poznaje i odczuwa świat?</i> <i>Dlaczego musimy zadawać tyle pytań i nic nie jest do końca jasne, zrozumiałe i poznawalne?</i> <i>Co stało się przyczyną sprawczą pojawienia się Dusiołka: Bóg? sen Bajdały? wyobraźnia i świadomość bohatera? świat sam z siebie?</i> <i>Czemu Stwórca dopuszcza do powstania form kalekich?</i> <i>Czy w świecie przenikają się różne formy/jakości istnienia?</i> Uwaga: Odpowiedzi mogą być bardzo subiektywne. Punkt przyznajemy za wskazanie dwóch pytań/hipotez interpretacyjnych znajdujących uzasadnienie w treści ballady.
Zad. 6.	0-1	Prawidłowa odpowiedź - d) skąd zło
Zad. 7.	0-1	Prawidłowa odpowiedź – a) Petroniusz

Zad. 8.	0-2	Odpowiednie cechy to: ludowość, irracjonalizm, tajemniczość, dominacja uczuć nad rozumem, fantastyczność i cudowność 2 punkty - Za podkreślenie wszystkich odpowiednich cech 1 punkt – dopuszczalne dwa błędy polegające na pominięciu cechy lub wskazaniu nieodpowiedniej.
Zad. 9.	0-2	Przykładowe odpowiedzi A Według tradycyjnej greckiej wersji Sokrates po procesie został uwięziony. Ucieczka nie stanowiłaby dla niego większych trudności, jednak Sokrates nie wybrał takiego rozwiązania. Po upływie okresu wskazanego do egzekucji została mu podana cykuta, którą wypił w obecności swoich uczniów i przyjaciół. Według góralskiej gawędy Tischnera Sokrates został uratowany dzięki wstawiennictwu Ksantypy. Ta umiała wykorzystać przed sądem kobiece zdolności retoryczne. Góralom nie odpowiadało skrajne zamiłowanie Greków do pesymizmu, dlatego zakwestionowali autentyczność tragedii Sokratesa. B Józef Tischner dowodzi, że gwara nie stanowi żadnej przeszkody w wyrażaniu najgłębszych filozoficznych prawd. Autor okazuje szacunek i przywiązanie dla języka rodzinnych stron, próbuje ocalić gwarę przed zapomnieniem. Zderzenie góralskiego folkloru (obecnego w języku, gawędach i opowieściach) z filozoficznym wykładem jest nie tylko oryginalne, wzbudzające ciekawość, ale i zabawne, pełne osobliwego humoru. Za każdą prawidłową odpowiedź znajdującą uzasadnienie w treści tekstu Tischnera przyznajemy 1 punkt.
Zad.10.	0-1	Prawidłowe formy: b) i c)
Zad.11.	0-3	6 pytań -2 punkty 4 pytania- 1 punkt Zachowanie stylu artystycznego wypowiedzi – 1 pkt
Zad.12	0-2	A (0-1) Przykładowa odpowiedź: Artyści przedstawiają okrucieństwo Nerona oraz ogólną obojętność Rzymian. Sienkiewicz i Siemiradzki starali się skupić również na indywidualnej charakterystyce obywateli Rzymu. Malarz ukazuje różne oblicza, wyrażające różnorodne uczucia od zdziczałości pijanych i pogrążonych w hedonizmie Rzymian, poprzez obojętność dam i młodzieńców, aż do przerażenia i współczucia wobec tragedii chrześcijan. W obu dziełach dostrzegamy przeciwstawione sobie dwa środowiska: zdemoralizowanych, zastraszonych, tchórzliwych, układnych, ceniących sobie rozkosze życiowe, żądnych zabawy Rzymian oraz niezłomnych, dobrych, skłonnych do ofiarnego wybaczenia chrześcijan. B (0-1) Przykładowa odpowiedź Przesłanie dzieł Sienkiewicza i Siemiradzkiego skupia się na wyrażeniu sprzeciwu wobec przemocy, despotycznej polityki, ale i przede wszystkim ogólnego zepsucia obyczajów i zatraceniu społecznej moralności. <i>Quo Vadis</i> i <i>Pochodnie Nerona</i> to dzieła podkreślające moralne zwycięstwo pogardzanych męczenników oraz upadek świata pogrążonego w tyranii i okrucieństwie zła. Uwaga! Odpowiedzi uczniów mogą być subiektywne. Uczniowie nie

		muszą akcentować obecnych w dziełach kontrastów, mogą wskazać również pozytywne cechy wybranych Rzymian, dlatego za każdą odpowiedź znajdującą uzasadnienie w kompozycji dzieła malarskiego i literackiego przyznajemy jeden punkt.
Zad.13	0-1	Przykładowe odpowiedzi Benigni przedstawia w filmie tematykę najtragiczniejszych (a już z pewnością niepięknych) doświadczeń człowieka XX wieku. Dlatego tytuł filmu okazuje się bardzo zaskakujący. Podobnie forma filmu przypomina bardziej bajkę, komedię, farsową iluzję niż dramat wojenny. Reżyser umiejętnie balansuje na granicy tragedii, komedii, patosu, żartu, by w mistrzowski sposób wyeksponować nie tyle absurd wojny, co możliwość udowodnienia, że w nawet w najgorszym czasie „życie jest piękne”.
Zad. 14	0-12	Kryteria oceny i punktacja Realizacja tematu (0-5) Prezentacja refleksji wynikających z lektury dzieł literackich 0-3 Prezentacja refleksji wynikających ze znajomości innych tekstów kultury 0-1 Wnioskowanie na temat, sztuka zadawania pytań 0-1 Kompozycja (0-2) Trójdzielność kompozycji z właściwym układem graficznym (akapity). Zachowanie cech formalnych wywiadu 0-1 Spójność i logika tekstu 0-1 Język i styl (0-3) W pracy poprawnie stosowane jest słownictwo (pod względem znaczeniowym, frazeologicznym, fleksyjnym, słowotwórczym). Praca jest poprawna pod względem składniowym i stylistycznym. Styl jest funkcjonalny i dopasowany do sytuacji komunikacyjnej. (Dopuszczalne trzy błędy językowe niezależnie od kategorii. Większa liczba błędów powoduje obniżenie punktacji). Zapis (0-2) Poprawna ortografia i interpunkcja – 2 punkty . Nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne (1 ortograficzny, 3 interpunkcyjne) – 1 punkt .